

Norges vassdrags- og energidirektorat

Sendes per e-post til:

nve@nve.no
hehv@nve.no

Oslo, 21. april 2022

Deres ref.
202005163

Vår ref.
P2775/PGG

Ansvarlig advokat:
Pål Gude Gudesen

Skråvadalen kraftverk – Høringsuttalelse fra Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt

1. Innledning

Det vises til høringsbrev fra NVE datert 11.02.2022, samt e-postkorrespondanse i april 2022 om utsatt frist for høringssvar på vegne av Voengelh-Njaarke reinbeitedistriktet.

Det vil i dette høringssvar fremsettes distriktets merknader til konsesjonssøknaden.

2. Manglende vurdering av forholdet til reindriften

Distriktet merker seg at konsesjonssøknaden synes å bygge på følgende forutsetning (s. 3 i konsesjonssøknaden, 4. avsnitt):

«Det er ikke registrerte kulturminner i området og inngrepet er i sin helhet utenfor reinbeiteområdet.»

Forutsetningen synes altså å være at det ikke er noe reindrift i området som søker trenger å forholde seg til. Dette er naturligvis feil, slik både Statsforvalteren og Bindal kommune har påpekt i sine høringsuttalelser.

Under pkt. 3.1.1 i konsesjonssøknaden skriver søker kun at:

«Prosjektet ligger innenfor grensene for Voengel Njaarke reinbeitedistrikt. Ca. 100 m fra inntaket er det inntegnet en linje i kart som definerer grensen på beitehagen.»

Slik Statsforvalteren allerede har påpekt på s. 2 i sin høringsuttalelse er det feilaktig angitt at det vedlagte kartet viser en beitehage, det inntegnede arealet er i arealbrukskartene angitt som et oppsamlingsområde. Videre har søker lagt til grunn at den inntegnede linjen i kartet er en helt presis avgrensning av oppsamlingsområde, hvilket er en antakelse de lett kunne avkreftet om de hadde lest definisjonene til arealbrukskartene i NIBIO portalen:

«Oppsamlingsområde er et område med naturlig avgrensning hvor reinen samles midlertidig under innsamling til flytting, kalvemerking, skilling eller slakt.»

Slik det fremgår er det tale om et område med «naturlig avgrensning», hvilket innebærer at det er de topografiske forholdene i kartet som avgrenser oppsamlingsområdet. Det betyr at inntakspunktet og trolig større deler av det planlagte tiltaket ligger innenfor det som naturlig hører under distriktets oppsamlingsområde.

Det er distriktets syn at den manglende vurderingen av forholdet til reindriften er en alvorlig mangel ved søknaden som eventuelt må korrigeres før søknaden kan tas til behandling. Det vises til forvaltningsloven § 17, samt forskrift om konsekvensutredninger (se for øvrig pkt. 3 nedenfor).

3. Krav til vurderinger av konsekvenser

I henhold til forskrift om konsekvensutredning (FOR-2017-06-21-854) § 7 bokstav a skal:

«Følgende tiltak og planer etter andre lover skal alltid konsekvensutredes, men ikke ha melding:

a. tiltak i vedlegg II som behandles etter energi-, vannressurs- eller vassdragsreguleringsloven.»

I vedlegg II til forskriften pkt. 3 bokstav h er det presisert:

«h) Anlegg for produksjon av vannkraft»

Det følger da eksplisitt av forskriften at tiltaket skal konsekvensutredes. Det er ikke gjort tilfredsstillende ovenfor reindriften, se nærmere i pkt. 4 nedenfor.

4. Krav til innholdet i konsekvensutredningen

I dagens forskrift om konsekvensutredning er det tydelige krav til innholdet i konsekvensutredninger ved tiltak som berører reindriften. I forskriftens § 21 (3) fremgår det at:

«Samlede virkninger av planen eller tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer eller tiltak i influensområdet skal også vurderes. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede virkningene av planer og tiltak innenfor det aktuelle reinbeitedistriktet vurderes.»

Det er i konsesjonssøknaden ikke foretatt noen vurdering av eksisterende planer og tiltak i distriktet og de samlede virkningene for distriktet som følge av eksisterende og planlagte tiltak. Dette er et absolutt saksbehandlingskrav etter forskriften og søknaden må avvises og søker må henvises til å utarbeide en tilfredsstillende konsekvensutredning før en eventuell ny konsesjonssøknad.

For god ordens skyld vil det i pkt. 5 nedenfor knyttes en kort merknad til gjeldende inngreppssituasjon i distriktet, som utgangspunkt for en slik vurdering av sumvirkninger som forskriften forutsetter.

5. Inngrepssituasjonen i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt

Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt har betydelige driftsutfordringer, som har forverret seg kraftig de siste ti-femten årene. Summen av allerede etablerte inngrep i distriktet er allerede i dag en trussel mot fortsatt reindrift i området.

OED har konkludert tilsvarende i klagevedtaket på det planlagte Kalvatnan vindkraftverk:

«Departementet viser til redegjørelsen overfor der det fremgår at de to distriktene, og særlig distrikt 18, allerede er preget av en rekke kraft- og infrastrukturinngrep som gir tap og driftsutfordringer, og som må antas å være en medvirkende årsak til at distriktene sliter med å få flokkene opp imot de tillatte reindriftstallene. Etter departementets syn er det en overliggende fare for at summen av etablerte inngrep i distriktet sammen med etablering av vindkraftverket kan være til hinder for at reindriften i distriktet kan opprettholdes i det omfanget den har i dag. Departementet viser videre til betydningen reindriften i dette området har for opprettholdelse og videreføring av den sårbare sørsamiske kulturen og språket. Etter dette har departementet kommet til at det ikke er grunnlag for å gi konsesjon til Kalvatnan vindkraftverk.»

Departementet konkluderer her klart og tydelig med at distriktet er under et enormt press, og det er særlig området rundt Kalvatnan som fører til de største utfordringene for distriktet. Dette området er virksomhetskritisk da det er svært sentrale beiteområder og kalvingsområder. Det planlagte vannkraftverket med tilstøtende oppsamlingsområde befinner seg i dette området, og har en viktig funksjon inn mot kalvingstiden samt til samling av flokken før flytting enten vest eller øst.

Det vises samtidig til at OED fremhevet hensynet til bevaring av den sårbare sørsamiske kulturen som begrunnelse for å ikke tillate utbygging av Kalvatnan vindkraftverk. Det gjengis fra departementets vedtak:

«Departementet konstaterer at sørsamisk er klassifisert som et alvorlig truet språk på UNESCOs liste over truede språk, og at få brukere og store avstander gjør at det er krevende å drive sørsamisk språkarbeid. Departementet konstaterer videre at områdene rundt Kalvatnan er et av få områder der sørsamisk språk og kultur holdes aktivt i hevd i den daglige driften.

Videre konstaterer departementet at det i alle fall i Voengelh-Njaarke er en oppvoksende generasjon med et bevist ønskemål om å videreføre det sørsamiske språket og kulturen gjennom reindriften.»

Det er også naturlig å vise til HR-2021-1975 der Høyesterett i storkammer enstemmig fastslo at vindkraftkonsesjonene i Fosen reinbeitedistrikt var ugyldige og i strid med SP art. 27. Det gjengis fra avs. 34 i dommen:

«Når kulturutøvelsen på forhånd er sårbar, vil individets rettigheter være krenket allerede når inngrepet har en «certain limited impact». Artikkel 27 er brutt hvis det ikke er mulig med fortsatt økonomisk utbytte fra næringen. Det er tilstrekkelig at det foreligger en trussel mot kulturutøvelsen, og bestemmelsen åpner ikke for en skjønnsmargin eller forholdsmessighetsvurdering.»

Ettersom Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt allerede i dag er så sterkt presset, som OED har lagt til grunn i tidligere saker (ref. klagevedtaket i Kalvatnan saken), er det ikke rom for ytterligere utbygginger som ytterligere vil true fortsatt reindrift i distriktet. Dette da en tålegrense allerede er nådd, og nye tiltak må ses i lys av de omfattende inngrep som allerede eksisterer.

Det gjengis for øvrig fra Statsforvalterens høringsuttalelse (s. 2), som distriktet slutter seg til:

«Det er påvist en direkte sammenheng mellom graden av inngrep i et reinbeitedistrikt og kalveoverlevelse. Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt er et distrikt som er sterkt påvirket av inngrep i form av vann- og vindkraftutbygging, veier, gruvedrift og mineraluttak, landbruk mm. Dette gjør at de gjenværende områdene blir svært viktige. Skråvadalen utgjør et dalføre uten særlige inngrep, som det er viktig å bevare med tanke på reindrift. En vei opp til Agnettjønnna vil gjøre dalen mer tilgjengelig og øke aktiviteten inn her, noe som er uheldig. På bakgrunn av dette er det svært viktig at det gis en beskrivelse av de samlede virkningene av alle inngrep i området.»

6. Avsluttende merknad – søknaden må avvises

Da søknaden ikke oppfyller saksbehandlingskravene i forskrift om konsekvensutredning (se pkt. 3 ovenfor), er det ikke grunnlag for å gi konsesjon. Søknaden må avvises og utbygger må eventuelt foreta en grundig konsekvensutredning av forholdet til reindriften før en eventuelt ny søknad kan sendes inn.

Det bes om at undertegnede holdes orientert (ved kopi) på all videre korrespondanse og utvikling i saken.

Med vennlig hilsen
Dalan advokatfirma DA

Pål Gude Gudesen
Partner | Advokat
gudesen@dalan.no